

Pieśń XVII (Słońce już padło, ciemna noc nadchodzi...)

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI PIERWSZE

*Pieśń XVII*¹²

Słońce już padło³, ciemna noc nadchodzi,
Nie wiem, co za głos uszu mych dochodzi;
Postoję mało⁴, a dowiem się pewnie,
Dlaczego płacze ta pani tak rzewnie.

«Już to dziesiąte lato⁵ niebo toczy,
Jako me smutne zawsze płaczą oczy;
A dokąd mi się miły mój nie wróci,
Żaden na świecie troski mej nie skróci.

Już wszyscy inszy nazad przyjechali,
Którzy nieszczęsnej Troje dobywali;
Jam tylko sama bez męża została:
Sroga Fortuna, ta mi go zajrzała⁶.

Bodaj był w ten czas, gdy do Sparty płynął,
Ten cudzołożnik⁷ na morzu zaginął!
Uszłabych była⁸ tej ciężkiej żalości,
Przed którą prawie⁹ schną dziś moje kości¹⁰.

Jako ptak, kiedy towarzysza zbędzie¹¹,
Nigdy na różdze¹² zielonej nie siedzie,
A między bory i pustymi lasy
Sam jeden lata po swe wszystkie czasy¹³,

Tak ja, nieszczęsna, w jego niebytności
Muszę być zawždy¹⁴ w trosce i w żalości;
Chronię się ludzi¹⁵, sama nie wiem czemu,
Radam, gdy świadka nie mam płaczu swemu.

Żona, Tęsknota, Łzy

¹Ks.1, Pieśń XVII — pieśń jest oparta na motywach listu Penelopy do Ulissesza z *Heroid* Owidiusza. Wprowadzająca strofa pierwsza jest oryginalna. [przypis redakcyjny]

²W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

³*Słońce (...) padło* — słońce zaszło; zapadło za horyzont. [przypis redakcyjny]

⁴*mało* (starop.) — trochę. [przypis redakcyjny]

⁵*lato* (daw.) — rok. [przypis redakcyjny]

⁶*Fortuna (...) zajrzała* — los pozazdrościł. [przypis redakcyjny]

⁷*cudzołożnik* — chodzi tu o Parysa, który porwał Helenę, co stało się przyczyną wojny trojańskiej; z tej wojny wrócił przez 10 lat Ulisses, na którego czeka skarżąca się tutaj Penelopa. [przypis redakcyjny]

⁸*uszłabych była* (starop.) — uniknęłabym. [przypis redakcyjny]

⁹*przed którą prawie* — z powodu której całkiem. [przypis redakcyjny]

¹⁰*schną dziś moje kości* — zwrot przysłowiowy posiadający genezę biblijną, oznacza tęsknotę („usychanie” z tęsknoty), utratę sił z nią związaną. [przypis redakcyjny]

¹¹*zbyc* (tu: 3 os. lp: zbędzie) — stracić. [przypis redakcyjny]

¹²*na różdze* — na gałęzi. [przypis redakcyjny]

¹³*po swe wszystkie czasy* — przez całe swoje życie. [przypis redakcyjny]

¹⁴*zawždy* (starop.) — zawsze. [przypis redakcyjny]

¹⁵*chronię się ludzi* — chronię się przed ludźmi; unikam ludzi. [przypis redakcyjny]

Bałam się zawždy, póki wojna trwała,
Alem wždy¹⁶ o nim, nieboga, słyszała;
Teraz nie wiedzieć, gdzie po świecie błądzi,
A wierne serce zawsze gorzej sądzi¹⁷.

Troszczą mię¹⁸, smutną, srogie morskie wody,
Troszczą mię wiatry i złe niepogody,
Troszcze mię wszystko, cokolwiek być może;
Tobie go ja tam poruczam¹⁹, mój Boże!

I to mi czasem na myśl więc przychodzi
(Bo łatwo²⁰, gdy chce, nieszczęście ugodzi),
Że moje serce próżno się frasuje,
A on podobno²¹ gdzie indziej miłuje.

Żleć by mi płacił moje życzliwości,
Bych miała doznać takiej niewdzięczności;
Bodajbych pierwaj ostatnie²² skołała,
Niżli nowiny takiej doczekała!

Aleć ja dufam jego szczeraj cnotaj,
Że mię nie będzie chciał mieć w tym kłopotaj;
Będzie pamiętał i statecznie chował
Miłość i wiarę, którą mi ślubował.

Usilne²³ wiatry, co morzem władacie,
Jesli też kiedy, co to miłość, znacie,
Dodajcie mu tak szczęśliwego biegu,
Że wrychle stanie²⁴ na ojczystym brzegu».

¹⁶wždy (starop.) — przynajmniej. [przypis redakcyjny]

¹⁷gorzej sądzić — spodziewa się czegoś złego. [przypis redakcyjny]

¹⁸troszczyć (starop.) — martwić, niepokoić, trapić; *troszczą mię*: trapią mnie. [przypis redakcyjny]

¹⁹poruczać (starop.) — oddawać pod opiekę, polecać. [przypis redakcyjny]

²⁰łatwo (starop.) — bez trudu, łatwo. [przypis redakcyjny]

²¹podobno — być może. [przypis redakcyjny]

²²ostatnie (starop.) — ostatecznie. [przypis redakcyjny]

²³usilny — tu: silny, natarczywy. [przypis redakcyjny]

²⁴że wrychle stanie — żeby rychło (szybko) stanął. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z **Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur**.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na **Licencji Wolnej Sztuki 1.3**. Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w **Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur**. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-pierwsze-piesn-xvii>

Tekst opracowany na podstawie: Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: **szczegóły na stronie Fundacji**.